

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשכ"ו

חלק ד – יו"ל לש"פ חיי שרה, כ"ב מרחשון, ה'תשע"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושתים לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת רבקה לאה

ולזכות יוצאי חלציהם

מנחם מענדל, חנה העניא, אסתר ברכה,

מושקא, פריידא מרים ואלישבע

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

יעקבסאהן

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

(א) עלינו – יאמרו בסיום כל התפלה כמבואר בכתהאריז"ל. וגם יצטרף ויאמרו כשהציבור אומרו כמבואר . ובבי הפעמים יאמרו כולו.

(ב) מנהג רווח הוא לשאול (ולא ללוות) גם תשי"ר של חברו, ואפילו אם הוא רק לפי"א, אף שברובא דרובא צריך לשנות הקשר. ואף שערער ע"ז בס' כבר השיב עליו . והעיקר דמעשה רב.

(ג) מנהגנו בעניית אמן ביעו"י שבברהמ"ז – מובא בהגש"פ שעם לקוטי מנהגים.

(ד) עשיית בצים ובצלים בשבת דמגבלים אותם וכו' – יעוין .

(ה) שיעור תהלים חדשי – נוהג לאומרו גם האומר שיעור השבועי. ראה .

(ו) כפרות עורכים באשמורת הבוקר שהוא אפילו אם השוחט ישחט לאח"ז. ובפרט שהרי יכול בהזמן שבנתים לעסוק בעניני כפרות (כוונתם וכיו"ב). והרי כל ענין הכפרות צ"ל בדוקא רק רמז לקרבן (שלכן אין לוקחים יונים) ומעין רמז זה (עכ"פ שלא יחשב כהפסק הרמז) גם המח' בענין.

עלינו: במכתב השואל: בימות החול אני מתפלל כאן בבתי הכנסיות שמתפללים נוסח אשכנז (בגלל חוסר מניינים חסידיים) ומובן, שאני לעצמי מתפלל את נוסח האר"י – אולם, מסופקני ב"עלינו" שלפי המבואר באחרונים ראוי לאומרו בציבור, וא"כ יש להסתפק אם לאומרו קודם שש"י או בסוף התפלה או שני הפעמים: אחרי התפלה משום סיום התפלה, וקודם שש"י לאומרו בציבור. ודומני שבאשל אברהם (להגאה"ק מבוטשאטש) איתא שמפסיקים לעלינו עד "אין עור" אפי' באמצע פסוד"ז – וא"כ השאלה היא גם כאן, עד איפה לאומרו בפעם הראשון. כמבואר בכתהאריז"ל: ראה פע"ח שער קריאת ס"ת פ"ו (סוד עלינו לשבח). שער הכוונות במקומו.

וגם יצטרף ויאמרו כשהציבור אומרו כמבואר : ראה אליה רבה סרל"ז סק"ד. מחצית השקל סס"ג סק"ג (הובא בקצות השלחן סי"ג ס"ו). ואף שערער ע"ז בס' כבר השיב עליו : ראה גם אג"ק ח"י אגרת גישלט. וש"נ. דמעשה רב: שבת כא, א. וש"נ.

מנהגנו בעניית אמן ביעו"י שבברהמ"ז: ראה גם אגרת ט"ו אייר תשי"ז (י"ל בקונטרס לש"פ במדבר תשע"א), ובהנסמן בהערות שם. בהגש"פ שעם לקוטי מנהגים: במקומו.

עשיית בצים ובצלים בשבת .. יעוין : ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סוסשכ"א. וש"נ. שיעור תהלים חדשי .. ראה : ראה גם תו"מ התועודיות חט"ז ס"ע 334, ובהערה 78 שם. וש"נ.

כפרות: במכתב השואל: נוהג אני כמנהג אנ"ש על-פירוב לערוך כפרות באשמורת, אולם השוחט דשכונתנו שוחט רק לאחר עה"ש, ושאלתי אם יותר טוב להקדים את הכפרות קודם עה"ש או יותר טוב לערוך את הכפרות לאחר עה"ש שיהי' סמוך לשחיטה כמבואר בשו"ע. באשמורת הבוקר שהוא : ראה "פסקי הסידור" לאדה"ז ב"סדר כפרות" (וש"נ): "כי אז חוט של חסד גובר בעולם".

רמז לקרבן (שלכן אין לוקחים יונים): ראה שו"ע אדה"ז אר"ח רסתר"ה. וש"נ.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ חיי שרה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק רביעי ואחרון מהתועדות יום שמחת תורה ה'תשכ"ו – הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לשמע"צ ושמח"ת, חלק שני לש"פ נח, חלק שלישי לש"פ וירא).

*

בתור הוספה – מכתב (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש – מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכנים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ט"ז מרחשון, ה'תשע"ב
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5772 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע ולזכות בנימין בן חנה ומשפחת פדרמן ולזכות אמם חנה בת לאה רייזל

לג. דובר כמ"פ ששנה זו היא שנת המאה להסתלקות הצמח צדק, שהי' בנה של בת רבינו הזקן, בעל התניא והשו"ע, וממלא מקומו בדור השלישי של נשיאי חב"ד, וכיון שאמו (בתו של רבינו הזקן) נסתלקה בקטנותו, בהיותו קרוב לגיל שלש שנים, לכן הי' גידולו וחינוכו ע"י רבינו הזקן בעצמו, בביתו ובחדרו, וכידוע כמה סיפורים אודות ההתמסרות של רבינו הזקן לחינוכו של הצמח צדק¹⁹².

סיפורים אלו שהגיעו אלינו, יש בהם הוראות אלינו — הן למבוגרים, ועאכו"כ לילדי ישראל — שכן, פרטי הענינים שאינם נוגעים אלינו, אין מקום לספר אודותם, וע"ד שמצינו בנוגע לענין הנבואה, "דבר ה' אשר דיבר ביד עבדיו הנביאים"¹⁹³, שנבואה שהיתה רק לשעתה ולא נצרכה לדורות, לא נכתבה בספרי הנביאים¹⁹⁴, ומזה מובן בנוגע לכל עניני התורה, כולל סיפורי רבותינו נשיאינו, שמזה גופא שהסיפור הגיע אלינו, מובן, שיש בזה הוראה אלינו, הוראה לדורות¹⁹⁵.

ונתעכב עתה על אחד הפרטים בחינוכו של הצ"צ, כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בא' מימי חג הסוכות¹⁹⁶ בשנת תרצ"ו, לפני שלושים שנה.

לד. בשיחה הנ"ל¹⁹⁷ מקדים כ"ק מו"ח אדמו"ר לספר אודות ציור החדרים בביתו של רבינו הזקן, שהיו בשני חצאי בתים, ובאמצע הי' כמו יציע ("פאָדערהויז") ששימש ככניסה לשני הבתים. וביציע זה הי' תנור, שכתלו נכנס לחדר שבו ישב רבינו הזקן. ומובן, שהתנור הי' בנוי באופן שכדי להכניס בו את העצים לחממו, לא הוצרכו להכנס לחדרו של רבינו הזקן, שלא לבלבל אותו, אלא היו מכניסים העצים מהחדר החיצוני, וכותל התנור הי' בפנים, והכותל לא הי' עב ביותר — וכמו בכנינים שבונים עתה, בית בן קומה אחת או שתי קומות, שהכותל החיצוני אינו עב ביותר, ועאכו"כ הכתלים שבין חדר לחדר, ועאכו"כ כותל של תנור שנועד לחמם גם את החדר שמעברו השני של הכותל.

ולאחרי הקדמה זו — ממשיך כ"ק מו"ח אדמו"ר לספר¹⁹⁸:
אצל רבינו הזקן הי' סדר שבזמנים מסויימים הי' אומר מאמרי דא"ח רק לפני מספר מצומצם של אנשים, יחידי סגולה, ולא היו מניחים לכולם להיכנס.

הוספה

ב"ה, יב' אלול תשי"ז
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ ... שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מב' אלול, בו כותב כמה שאלות במנהגי אני"ש.

והנה בכלל אין הדעת נוחה כ"כ — כשאין מתקבלות כל ידיעות מפלוני בהנוגע ללימודו בתורה בנגלה וחסידות, ומכ"ש כל ידיעות אודות עבודתו בקדש להפיץ מעינות דא"ח במקום שידו מגעת, אשר בדורנו דרישת והכרח השעה היא, וגם אחרים רק לעתים רחוקות ביותר מזכירים אודותו, ולפתע פתאום מתקבל מכתב ספיקות ושאלות. [אף שבאמת, אם גם לא הי' מתקבל מכתב זה — הרי גם אז קושיא גדולה להעדר ידיעות הנ"ל, כי בדורנו אין בזה משום יוהרא. וביותר, שהרי ענין היוהרא הוא ענין פרטי, וכשמשתמשים בטעם זה למעט או להמנע מפעולת ההפצה, הנה בזה הוא אבן הבוחן לדעת מקור טענה זו. וכמבואר בהיום יום כ"ג סיון].

בכ"ז ע"פ ציווי המשנה שצריך לדון את כל אחד לכף זכות, ואף שאיני יודע אפשריות הזכות — אפשר ידוע למי שהוא, לכן באתי במענה על השאלות ונמצא בשולי הגליון. ויהי רצון שמכאן ולהבא יתעסק בהפצת המעינות נוסף על שיעוריו לעצמו, ואם ח"ו בעבר לא התעסק בהנ"ל — יתנהג ע"פ המבואר באגה"ת סוף פרק ט' ש"באם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים וכו"ו ז.א. להתעסק בכפלים לתושי' בעבודה קדושה האמורה. ואז יצליח.

הפי"נ שבסיום מכתבו יקרא בעת רצון על הצינן הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע. ויהי"ר שיבשר טוב בכל הנ"ל.

ברכה לבשו"ט ולכו"ח"ט.

הבא בשולי האגרת נרשם בכתי"ק על העתק המזכירות, ובכ"מ השאיר רבינו מקום חלק. ציווי המשנה: אבות פ"א מ"ו.
בכפלים לתושי': איוב יא, ו. וראה שמו"ר דפמ"ו.

(192) ראה קונטרס "הרבנית דבורה לאה" (קה"ת תשנ"ג). וש"נ.
(193) מלכים-ב כד, ב.
(194) ראה מגילה יד, א.
(198) ס"ז (ע' 3).
(195) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 83. וש"נ.
(196) שיחת ליל א' דחה"ס (סה"ש תרצ"ו בתחלתו). וראה גם שם ע' 99 ואילך.
(197) ס"א (ע' 1).
(199) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 83. וש"נ.

וכאשר הצ"צ הי' בן תשע שנים, חשק מאד להיות בין השומעים דא"ח מרבינו הזקן באותם זמנים מיוחדים — שכן, נוסף על התשוקה שהיתה לו ללימוד הנגלה, רצה ללמוד ולהשיג כפי יכולתו גם בתורת החסידות (אע"פ שעיקר הסדר של לימוד החסידות התחיל רבינו הזקן עמו בשנים שלאח"ז).

ובכן: בזמנים שרבינו הזקן הי' אומר דא"ח ברבים, והדלת היתה פתוחה לכל, הי' הצ"צ יכול להכנס; אבל כאשר רבינו הזקן הי' אומר מאמרי דא"ח במעמד יחידי סגולה שהורה להכניסם אליו, והדלת היתה סגורה (ובודאי לא ישבור דלתות...) — הנה מרוב תשוקתו לשמוע דא"ח, הזדחל פעם לתוך התנור שכתלו הי' מגיע לחדרו של רבינו הזקן, וקירב אזנו לכותל, כדי שיוכל לשמוע את המאמר של רבינו הזקן — שהי' אומר בניגון ובקול רם — כולו או קטעים ממנו.

מאורע זה הי' באמצע החורף, כששרר קור גדול, ובא הערל להסיק את התנור, והתחיל להכניס בו עצים (כי במדינות ההם לא היו רגילים להשתמש בפחם ("קוילן"), שלא הי' זול, ולכן הסיקו בעצים, שהיו זול יותר), בתוספת קסמים דקים ופיסות נייר, כדי שתאחז האש.

בדרך כלל, כאשר העצים הם בתוך התנור, כנגד הארובה, אזי יוצא העשן דרך הארובה. אבל כיון שגופו של הצ"צ מילא שטח גדול מהתנור, נשארו העצים בקירוב אל פי התנור, וכאשר הדליק הערל את העצים באש, הנה כרגע נתמלא הבית עשן. והתחיל הערל לדחוק את העצים פנימה יותר, וראה שאי אפשר להכניסם, והוכרח לכבותם ולהוציאם אחד אחד, כדי לראות מדוע אינם נכנסים פנימה. ולפתע ראה נער בתוך התנור... ומיד הוציאו מהתנור את הצ"צ שהי' מפוחם ("פארטשצדעט"), ובקושי הצליחו להשיב את רוחו.

ואז נכנסה הרבנית — הסבתא של הצ"צ — וטענה לבעלה רבינו הזקן: היתכן שלתלמידים אתה מניח לשמוע דא"ח, ואילו נכדך שחפץ לשמוע דא"ח, צריך לזחול לתוך התנור ולהעמיד את עצמו בסכנת שריפה רח"ל?!

— ואכן פעלה ע"י טענתה, שמיני אז היו מניחים להצ"צ להיכנס בעת אמירת דא"ח ליחידי סגולה —

וענה לה רבינו הזקן: אכן, בשביל לימוד התורה, יש צורך במסירת נפש!...

והגע עצמך:

במקום להיכנס לתנור בשביל לנסות לשמוע דא"ח, הי' הצ"צ יכול

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן החלה והיין מ"סעודה של מצוה" בתור השתתפות בכינוס תורה.

צוה לנגן ניגון הכנה. ניגון אדמו"ר הזקן בן ד' הבכות (בבא הרביעית — פ"א). ואח"כ צוה לנגן הניגון "האָפּ קאַזאַק", באמרו, שיש רשימה שבה נזכר ע"ד ניגון זה במוצאי שמח"ת²⁴⁸, ומסתמא היא רשימה נכונה, ובכל אופן הרי זה דבר נכון.

לאחרי ברכת המזון, תפלת ערבית והבדלה — נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' לכל הנאספים מ"כוס של ברכה".

ואח"כ אמר: כיון שעתה מתחיל הענין ד"ויעקב הלך לדרכו"⁸⁴, הנה יה"ר ש"בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף"²⁴⁹.

248) ראה סה"ש תש"ד ריש ע' 116. שלום ע' 236).
וראה גם שיחת שמח"ת פר"ת (סה"ש תורת (249) ישע"י נה, יב.

ובפרטיות יותר — שלכל אחד ואחד, בעל נגלה, בעל חסידות או מקובל, וגם מארי עובדין טבין, תהי' קביעות בנפש²³⁹ לעסוק בלימוד התורה, במקרא במשנה בגמרא ובמדרשים, וגם בקבלה וחסידות — כפי שרואים בתורתם של רבותינו נשיאינו [שבהם הכניסו את כל עצמותם, כמו הקב"ה — "צדיקים דומין לבוראם"²⁴⁰ — שהכניס את עצמותו בתורה, כמאמר²⁴¹ "אנא נפשי כתבית יהבית"]²⁴², שיש בה הן מקרא הן משנה הן גמרא והן מדרשי חז"ל, וגם קבלה וחסידות.

ואין לדאוג מניין יהי' לו זמן לזה — שהרי "אמרי אינשי רווחא לבסימא שכיח" (המעיים מתרווחין לפנות מקום לדבר המתוק)²⁴², ואם הדברים אמורים בענינים גשמיים, בענינים רוחניים עאכו"כ, כך, שכאשר ירצה, יוכל להיות במעמד ומצב שיהי' "שכיח" ורגיל לעסוק בתורה בכל יום, בכל עת ובכל שעה.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון אדמו"ר האמצעי].

* * *

מא. מן הראוי הי' לערוך עתה סיום על ה"לקוטי-תורה"²⁴³, אבל מפני קוצר הזמן, כיון שצריך להתפלל תפלת ערבית, ייערך הסיום על ה"לקו"ת בתוך ג' ימים — בשבת בראשית הבעל"ט²⁴⁴.

וקודם הסיום ברצוני להזכיר דבר בעתו — ע"ד ה"כינוס תורה" שיערך מחר אחר הצהריים, בשעה טובה ומוצלחת.

וההשתתפות שלי בהכינוס — בהמדובר לעיל אודות הענין דשבירת הלוחות ע"י משה (סי"ח), והביאור בדברי רבינו הזקן בשו"ע בענין הסוכה העשוי' לצל (סכ"ה).

ויהי' שה"כינוס תורה" יהי' באופן של כינוסן של צדיקים ש"הנאה להן והנאה לעולם"²⁴⁵: טוב להם — לבנ"י, בכל הקשור עם עניני תומ"צ, שעז"נ²⁴⁶ "החודש הזה לכם", והנאה לעולם — "נחלת גוים"¹⁶⁷, שיהי' ניכר בכל העולם כולו ש"הנה טוב מאד"¹⁷³.

ולהעיר, שכבר הגיע הזמן לכך שכל הענינים המדוברים ב"כינוסי-תורה" יודפסו ויתפרסמו לתועלת הרבים²⁴⁷, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(239) ראה לקו"ש ח"ז ע' 351. וש"נ. (244)

(240) בי"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. (245) סנהדרין ע"א, סע"ב.

(246) בא יב, ב. ועוד.

(241) שבת קה, א (לגירסת הע"י). (247) ראה גם שיחת יום שמחת תשכ"ג

(242) עירובין פב, ב (ובפרש"י). סמ"ז (תו"מ חל"ה ע' 193).

(243)

לישב בחדרו וללמוד תורה. ואעפ"כ, בידעו שרבינו הזקן מתכוון לומר ענין חדש בתורה, שלא נרשם עדיין בספר, השתוקק ביותר ועשה כל התלוי בו שיוכל לשמוע ענין חדש זה.

ועד כדי כך, שגם בראותו שהערל מכניס עצים לתנור ועומד להסיקו, לא גילה שהוא נמצא בתוך בתנור, שהרי אז יוציאוהו משם, ולא יוכל לשמוע המאמר, ולכן הי' מוכן למסור נפשו כדי שבינתיים ישמע עוד כמה תיבות ("נאָך אַ פּאָר ווערטער")!...

ואכן, ע"י מס"נ זו השיג הצ"צ את מבוקשו לשמוע דא"ח מרבינו הזקן, ועד שהגיע למעמד ומצב שנעשה נשיא הדור, ותורתו בנגלה וחסידות והוראותיו כו' נקבעו "עד היום האחרון"¹⁹⁹.

לה. ויש לבאר ההוראה מסיפור זה — שהיא בתקפה בכל השנים, ובהדגשה מיוחדת בשנת המאה להסתלקות הצ"צ, שכן, ביום ההסתלקות בכל שנה אומרים עוד הפעם קדיש, "יתגדל ויתקדש שמי' רבא", דאף שכבר אמרו קדיש אשתקד, הנה בשנה זו ניתוסף עליו שלא הי' לפניו, כי, "צדיקים במיתתן נקראו חיים"²⁰⁰, וכן הוא באמת, וכמארוז"ל²⁰¹ ש"שפתותיו דובבות בקבר", והולכים תמיד "מחיל אל חיל"²⁰², ובפרט בכוא יום ההסתלקות ש"כל עמל האדם שעמלה נפשו בחייו .. מתגלה ומאיר .. למטה כו"²⁰³, ועאכו"כ בסיום מאה שנה להסתלקות, שזהו מספר שלם, כפי שמבאר הצ"צ בעצמו²⁰⁴ על הפסוק²⁰⁵ "ויהיו חיי שרה מאה שנה גו'", כך, שבשנה זו באים כל עניני הצ"צ באופן שיהיו מהם תוצאות גדולות יותר.

ובכן: נקודת ההוראה מסיפור הנ"ל היא בנוגע לחינוך ילדי ישראל — שצריך לחנך ילד יהודי שתהי' לו אהבת התורה,

— ולהעיר, שענין זה שייך במיוחד לשמחת תורה, שזהו יום כללי שממנו נמשך על כל השנה כולה ענין השמחה בנוגע לתורה, היינו, שלא יסתכל על עניני התורה שהם כמו "עול" ("לאַסט"), אלא יהי' שמח מזה שהקב"ה גילה איך צריך להתנהג כו' —

עד כדי כך עד שיהי' מוכן למסור נפשו עבור לימוד התורה, שלא יפחד מאש וממים כו', ובלבד שיתוסף אצלו בלימוד התורה.

(199) ספרי ופרש"י ברכה לד, ב. בסופן.

(200) ברכות יח, סע"א. (203) תניא אגה"ק סכ"ח.

(201) יבמות צז, רע"א. וש"נ. (204) ביאוה"ז (ע' ע ואילך) ואוה"ת עה"פ.

(202) תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק (205) ר"פ חיי שרה.

מס'נ עבד ללימוד התורה אינו ענין מיוחד ("אָן אויסנאַם") ששייך להצ"צ דוקא, אלא "כך היא דרכה של תורה"²⁰⁶; התחלת החינוך של ילדי ישראל היא — שילמדו תורה לא מצד ההכרח, אלא מצד אהבת התורה, עד כדי מס'נ (ולא באופן שרק כאשר נותנים לו "פרסים", ורושמים על לוח-הכבוד שתלוי על הקיר שהוא מצטיין בו, אזי מסכים ללימוד תורה כמה שעות ביום). וכל זה — לא רק בשביל שיגדל להיות "גאון הדור", אלא בזה תלוי אם יהי' "אָ תורה איד", יהודי שחי חיי יהדות ע"פ תורה, או ח"ו באופן אחר.

וכאשר החינוך הוא באופן כזה, אזי זוכים לנחת אמיתי — לא רק ליום, שבוע, חודש ושנה, אלא באופן נצחי, כיון שקשור עם עניני התומ"צ שהם נצחיים.

לו. ובפרטיות יותר:

ילד יהודי שנולד בטהרה — נמשך מטבעו לעניני תומ"צ, וצריכים לתת לו את האפשרות שיוכל ללימוד תורה במשך רוב שעות היום.

— ולא כמו אלו שמסתפקים בכך שהילד ילמד יהדות שעה אחת בשבוע — ב"סאָנדיי סקול" (בית-ספר ליהדות הפועל בימי ראשון בשבוע) או "אָפּטער-נון סקול" (בית-ספר ליהדות הפועל בשעות אחר-הצהריים), ועד לתכלית העילוי — ב"דיי סקול" (בית-ספר יומי), ששם לומדים שעתים ומחצה תורת ה', ואילו במשך חמש שעות מפטמים אותו ב"חכמות חיצוניות" (כי, יותר מזה — לא מעוניין הילד, וגם ההורים לא מעוניינים...), וכל זה — בגלל שצריכים לדאוג ולהבטיח שתהי' לו פרנסה, ובלשון המדינה: "מאַכן אַ לעבן..."

והגע עצמך: במדרש²⁰⁷ איתא שאפילו אם יתכנסו כל באי עולם לא יוכלו לברוא אפילו כנף של יתוש, ואילו הוא, אינו מוכן לסמוך על הקב"ה בנוגע להסתדרות בחיים, כי אם על ה"תעודה" שבה כתוב וחתום שהוא התייגע והתייסר ("זיך אָפּגעמוטשעט") במשך כו"כ שנים (במקום לאכול סוכריות, לשחק בכדור, ולנפץ שמשות כו'), ורק אז יוכל "מאַכן אַ לעבן" ע"י ההתעסקות בפרנסה הראוי' לשמה. —

וכל זה תלוי בחינוך שניתן ע"י ההורים,

— ולהעיר, שגם כאשר נראה להורים שמדובר אודות דבר פעוט,

הרי זה נחקק בנפשו של הילד ופועל עליו כו' —

(206) אבות פ"ו מ"ד. (207) ראה ירושלמי סנהדרין פ"ז הי"ג. פסיקתא רבתי פמ"ג, ה.

גוים גו", ועד שפועלים ההמשכה (ד"ראמת הוי' לעולם הללוי" וכמשנת"ל במאמר²³⁵).

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ואח"כ ניגון אדמו"ר מהר"ש].

* * *

לט. בנוגע לענין השמחה שלוקחים משמחת-תורה על כל השנה כולה — הנה מלבד זאת שכללות עבודת ה' צריכה להיות מתוך שמחה וטוב לבב, הרי יש מעלה מיוחדת בענין השמחה ששמחה פורצת גדר²³⁶, ובמילא מתבטלים כל המניעות והעיכובים, הגדרות והגבלות, כך, שהעבודה יכולה להיות באופן של מרחב.

ומובן, שמי שיש לו השפעה על חוג גדול יותר, נוגע יותר שעבודתו תהי' מתוך שמחה, ומתוך שמחה יתירה.

ולכן, יש לברכו שתומשך שמחה בכל עניניו, וינצל זאת לפעולות של הפצת תורת אמת שניתנה מאלקי אמת, ותורת חיים, נגלה דתורה ופנימיות התורה, ומצוותי' עליהם נאמר¹⁸⁸ "וחי בהם", ולא יתחשב כלל עם מניעות ועיכובים, וכידוע בענין הנסיונות²³⁷, שכאשר לא מתחשבים עם המניעות והעיכובים, אזי רואים גם בעיני בשר שלא היו אלא דמיון בעלמא.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

יתן השי"ת לשניאור זלמן בן שרה²³⁸ את הכח להתגבר על כל המניעות, וימשיך ויוסיף כהנה וכהנה בעבודתו לטובת החזקת היהדות והפצת התומ"צ והפצת החסידות, ויעשה זאת מתוך בריאות נכונה, ומתוך שמחה וטוב לבב, לאורך ימים ושנים טובות.

* * *

מ. ישנו עוד ענין — שתורת החסידות תובעת שלא לצאת י"ח בהתעסקות עם הזולת, אלא צריכה להיות גם עבודת ויגיעת עצמו.

ובנוגע לענינו — צו השעה על כאו"א מהנמצאים כאן להוסיף בלימוד התורה וקיום מצוותי'.

(235) ד"ה הללו את הוי' פ"ב (לעיל ע' ו...).

(236) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. (237) ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' נ ואילך. וש"נ.

(238) רובשוב (שזר). וראה גם תו"מ חל"ז ס"ע 57 ואילך. ועוד.

בהמשך להניגון שחיבב כ"ק מו"ח אדמו"ר, יש להזכיר גם אודות תקנתו ע"ד לימוד שיעורי חת"ת²²⁴:

ח' — חומש, ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש"י, ביום ראשון — מהתחלת הפרשה עד שני, וכן הלאה, עד ליום השבת — משביעי עד סוף הפרשה; ת' (הא') — תהלים, לומר שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש; ות' (הב') — תניא, ללמוד שיעור בתניא כפי שנחלק לימי השנה, חלוקה מיוחדת לשנה פשוטה וחלוקה מיוחדת לשנה מעוברת.

— וכאן המקום להזכיר גם את ענינה המיוחד של שנת ה'תשכ"ו (שעומדים עתה בראשיתה — בחודש תשרי, אותיות רשית²²⁵, שהוא חודש כללי בנוגע לכל העינים²²⁶): "שנת השבע שנת השמיטה"²²⁷, "שבת להוי"²²⁸, אשר, אם בכל שנה צריכה להיות העבודה באופן ש"בכל דרכיך דעהו"¹⁷⁸, בשנה שהתורה אומרת שהיא "שבת להוי", הרי זה צ"ל ביתר שאת.

וכבר הבטיח הקב"ה "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים"²²⁹, "למקצת הששית מניסן ועד ר"ה ולשביעית ולשמינית כו"²³⁰, שזוהי ברכה שלמעלה מדרך הטבע, והיינו, שכבר בשנה הששית נותן ה' את ברכתו, כיון שסומך על חזקת כשרות של בני שמחליטים לשמור שביעית כדבעי. —

וע"י ההחלטה הטובה על זה ביו"ט נמשכת ברכתו של הקב"ה — "וצויתי את ברכתי גו" — באופן שהקב"ה נותן לבנ"י גשמיות, ובנ"י מראים שהם יכולים לעשות ועושים מזה — רוחניות²³¹.

והרי ידוע פתגם הצ"צ²³² שאמירת תהלים היא כלי לענין הברכה, "כוס ישועות אשא"²³³,

ובצירוף חומש ותניא — הנה "ויהי חתת אלקים גו' ולא רדפו אחרי בני יעקב"²³⁴, כך, ש"יעקב הלך לדרכו"⁸⁴ למלאות שליחותו של הקב"ה באין מפריע, ואדרבה, שמסייעים לו, וכמ"ש⁹³ "הללו את ה' כל

ולכל לראש — עי"ז שרואה דוגמא חי' מאביו שמקדיש זמן ללימוד התורה, והיינו, שבמקום שהי' יכול להמשיך ולהיות שקוע במסחרו עוד משך זמן, ולהרויח עוד כמה דולרים, הרי הוא מוסר את נפשו ומוותר על זה, כדי שיוכל ללמוד תורה,

וכמו"כ מוותר על חצי שעה של צפי' בטלוויזייה, קריאת עיתון או דיבור בעניני פוליטיקה — בנוגע לאופן ההנהגה ב"בית הלבן": מה צריך הנשיא דזשנסאן לעשות בוועיטנאם, וכיצד לנהל את גביית המסים — להפחית את המסים (לא רק ב-2 מליון דולר, אלא) ב-8 מליון דולר (כך שגם הוא ירויח מזה מתן שכרה בצדה...), וכיו"ב, בה בשעה שאין זה אלא דברים בטלים, שהרי גם אם הוא חושב שיש לו הבנה בענינים אלו (אף שאין האמת כן, במחילה מכבודו...), הרי אף אחד לא פונה אליו לשאול חוות דעתו ולהתייעץ עמו, וכיון שכן, הרי גם אם לא יתעסק בפוליטיקה, לא יקרה שום דבר; העולם לא יחרב!...

ובכל אופן, יש לו מס"נ לוותר על כל זה, כדי לקבוע עתים לתורה, ולא איכפת לו אם יאמרו עליו שהוא "בטלן" ששייך ל"מושב זקנים"... ועד כדי כך, שהוא לא יודע מה נעשה ב"וואָרלד סיריעס"²⁰⁸.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר בבת שחוק): אלו שלא יודעים במה דברים אמורים — תבוא עליהם ברכה, (והוסיף): הלאו גם אני לא הייתי יודע!...

— ומעשה שהי' כך הי':

השנה הי' אמור להתקיים המשחק ב"וואָרלד סיריעס" ביום הכיפורים. והשחקן הראשי (הנקרא "פיטשער"), שהי' יהודי, הודיע, שהוא לא משחק ביוהכ"פ... ולכן דחו את המשחק למחרת יוהכ"פ!

לפני המשחק, בא לפגוש את ה"שחקן" הנ"ל אברך חסידי, עם זקן — שלאחרי שראה בכותרות העיתונים את הידיעה ע"ד השחקן שלא רצה לשחק ביוהכ"פ, ונדחה המשחק בגללו, החליט מדעת עצמו לפגוש אותו — והביא לו מתנה: זוג תפילין!

השחקן התרגש מאד לקבל את התפילין, שעוררו אצלו זכרונות כו' (בהוסיפו להתפאר ביהדותו, שגם בראש השנה אינו משחק...), אך לפועל לא הסכים בשעת מעשה להניח התפילין²⁰⁹ (וגם ביקש מהאברך שלא

(208) = סדרת הגמר של אליפות העולם (209) כ"ק אדמו"ר שליט"א הפטיר בבת שחוק: באותו יום הפסיד השחקן היהודי במשחק "בייסבאָל".
במשחק, אבל בסופו של דבר ניצח במשחק.

(224) ראה גם יום שמחת ה"ל סכ"ח (תו"מ שם ע' 136). וש"נ.
(225) בעה"ט עקב יא, יב.
(226) ראה שיחת יום שמחת ה"ל סיי"ט (תו"מ שם ע' 124). וש"נ.
(227) לשון הכתוב — ראה טו, ט.
(228) בהר כה, ב"ד.
(229) שם, כא.
(230) פרש"י עה"פ.
(231) ראה תו"מ ח"ט ע' 76. וש"נ.
(232) ראה שיחת יום שמחת תש"ד בסופה (תו"מ ח"י ע' 101). וש"נ.
(233) תהלים קטז, ג.
(234) וישלח לה, ה.

יספר ל"מנהל" שלו ע"ד פגישתם), וכך נפרד ממנו האברך, בהשאירו את התפילין על שולחנו, מתוך ידיעה ש"לא ידח ממנו נדח"²¹⁰, וסוכ"ס יזכה להניחן, וכך יתוסף עוד יהודי שמניח תפילין! — ועד"ז בנוגע למס"נ של האמא:

כאשר חבריו של הילד באים אליו כדי לערוך יחד "שיעורי בית" בלימודי קודש, ואח"כ מספרים להוריהם שזהו בית שאין בו "האָליוואוד קיטשען" (מטבח מודרני)²¹¹ — יכולה האמא לחשוב: היתכן בזיון כזה?!... ובגלל זה תדרוש מהבעל להשקיע את עצמו יותר בעסק בפרנסה, ולהרויח יותר, ובינתיים ילוה כסף תמורת תשלום ריבית, כדי שגם היא תוכל לרכוש "האָליוואוד קיטשען".

ואעפ"כ, יש לה מס"נ לוותר על זה, ובמקום זה מנצלים את הכסף עבור חינוך יהודי, וכל עניני תומ"צ, שיהיו באופן ד"כל חלב לה"²¹², שבשביל זה יכולים לנצל כל דולר מיותר שיש בני-יורק!...

ובכחו של כל אחד ואחת מההורים להתחיל להתנהג באופן שיהי' דוגמא חי' לילד — שבמקום לרוץ לחברים ולבקש מהם לשחק בכדור, יציע להם ללמוד ביחד את המשך פסוקי החומש שעדיין לא למדו אצל המלמד... ותהי' לו מס"נ לוותר על כל עניניו ("אָוועק וואַרפן אַלץ"), וללמוד בתורה אודות מאורעות שאירעו במדבר עם אנשים זקנים שמעולם לא קראו עיתונים...

וע"י הנהגה זו יזכו ההורים לרוב נחת מילדיהם, נחת רוחני וגשמי, ויגדל דור ש"כל רואיהם יכירו כי הם זרע ברוך ה"²¹³.

* * *

לז. כאן המקום והזמן — "דבר בעתו מה טוב"²¹⁴ — להזכיר ע"ד "קרן השנה", לכל-הפחות נקודת הדבר²¹⁵:

נתינת צדקה הו"ע המוכרח בכל יום, ובפרט לפני התפלה, שצריך ליתן צדקה לפני כל תפלה²¹⁶. אך לפעמים אין הזדמנות לזה, ומה גם שמפני רוב הטרדות וצוק העתים יכולים לשכוח על זה.

והעצה לזה — ליתן לכתחילה לקופה שיש לה גבאי נאמן שיתן פרוטה לצדקה בכל יום מכספו של כאו"א שהשתתף בנתינת לקופה זו. וע"ד שמצינו בנוגע לקרבן התמיד שמקריבים בכל יום עבור כאו"א מבנ"י בכל מרחבי תבל, שיש לו חלק בזה, ע"ז שנותן מחצית השקל לקופה הכללית שממנה לוקחים קרבנות הציבור²¹⁷.

ובנוגע לכמות הנתינה — הרי מובן ש"אחד המרבה ואחד הממעיט כו"²¹⁸ אמרו רז"ל רק בנוגע לעצמו, אבל בנוגע להנצרך, כשמקבל מעט חסר לו, ובמילא אין זה מגיע למעלת הנתינה באופן של ריבוי.

וכבר אמרה התורה "מלוה ה' חונן דל"²¹⁹, ו"עשר בשביל שתתעשר"²²⁰, ומזה מובן, שככל שיגדל ה"מעשר" תגדל יותר ברכתו של הקב"ה שיהי' אצלו ענין העשירות בערך למעמדו ומצבו עתה, והיינו, שגם כאשר חושב שהוא כבר עשיר, אין זה מגיע לעשירות שתהי' אצלו ע"י נתינת הצדקה.

ועל זה אומר הקב"ה: "ובחנוני נא בזאת גו"²²¹, והיינו, שהקב"ה מבקש שיבחנו אותו, ובודאי יעמוד בנסיון, להמשיך ברכתו כמה פעמים ככה, שתהי' שנה מבורכת בעשירות, ובאופן שינצלו את העשירות עבור דברים בריאים ושמחים.

וכל מי שירצה, יוכל לצרף עם נתינת הצדקה — בפתקא בפ"ע — שמו ושמות בני ביתו, כדי להזכירם על הציון להתברך בכל המצטרך להם, ובלשון הכתוב בברכת יוסף (שמו הראשון של בעל הציון): "ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים וגו"²²², ככל פרטי הענינים שנתבארו בזה בפירוש רש"י ובמדרשי חז"ל, ועד לענינים פשוטים בצרכי האדם ובני ביתו.

* * *

לח. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ניגון "הבינוני", באמרו, שכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' מחבב ניגון זה²²³, ואח"כ אמר:]

(217) ראה רמב"ם ריש הל' שקלים, ושם רמ"א יו"ד שם סוסרמ"ז.
(218) מנחות בסופה.
(219) משלי יט, יז.
(220) מנחות בסופה.
(221) מלאכי ג, יו"ד. וראה תענית שם.
(222) ברכה לג, יד. וראה גם שיחת יום שמחת הני"ל סל"ו (תו"מ שם ע' 145). וש"נ.
(223) תענית ט, רע"א. וש"נ.
(224) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 212.

(210) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. תניא ספ"ל ט.
(211) ראה גם שיחת יום שמחת תשכ"ב סמ"א (תו"מ חל"ב ע' 155 ואילך).
(212) ויקרא ג, טז. וראה רמב"ם הל' איסורי מזבח בסופן.
(213) ישעי' סא, ט.
(214) משלי טו, כג.
(215) ראה גם שיחת יום שמחת דאשתקד ס"נ ואילך (תו"מ חמ"א ע' 157 ואילך). וש"נ.
(216) ב"ב יו"ד, סע"א. רמב"ם הל' מתנות עניים פ"י הט"ו. טושו"ע ואדה"ז או"ח סוסצ"ב. טושו"ע יו"ד סרמ"ט ס"ד.